לח: משילין פרק חמישי ביצה

הרי שנתערב לו קב בו'. ואם תאמר האי פרכא אמאי המתין להקשות אותה עד כאן דהא בכל דוכתא דקאמר חד בתרי בטיל מצי למפרך הכי וי"ל דלא מצי למפרך בעלמא הכי דאין לדמות איסור לממונא אבל הכא במתני' ממונא אע"ג דאיכא איסור תחומים מ"מ איסור התחומים אינו בא אלא משום דעת הבעלים דבעלמא כשאר איסורי חד בתרי בטיל אבל הכא הכי פריך דודאי מי שנתערב לו קב חטין כו' משום בטול לא פקע שם בעלים ה"נ משום בטול לא פקע שם בעלים וקנו מים ומלח שביתה אצל בעלים ולא בטיל:

וחדי. ויש מי לנו בדבר אלא עמל בו כך זו אין שמה בטל מכאן הואיל וקנו המים שביתה אצלם והא לא קשי' דמשום שהשאילתו לו [או נתנתה] במתנה יהא מותר דהא אמר ביי"ט הרי הוא כרגלי המשאיל דבתר בין המשמות אזלינן וכי קשיא להו משום מעוטא ורובא קא קשיא להו: **נולחיכו שקלי.** מלבושכם לקחתי שאתם משתקים עלי: **גולחא.** וכשיושב מעביר טליתו וזה גרלה: **מאי שנא חטין כשעורים דלא קאמר להו.** למי שנתערב לו קב חטין בי' קבין שעורין של חבירו יאכל הלה וחדי כלומר לשלם לו דמי חטים. שהרי הפחיתו בשבילו דאיכו הוה מוכן ליה עם החטין, דעפרורות מקבל ליקח, אבל לאחר ועכרה אינו יכול דהשתא עיסה עולה בידים ותיקר לא תעבו טול, ונס ליקח לא מחיל אלא מה שנתערב מעצמו עם החטים בעל כרחו של מוכר, וכשהיה הלהיות ומשלים חזן הרוח בידים הוא, שאותן גרורות הוי שוין לו כמו חטים (דשעורים ביב צד ב). **נבלה בטלה בשחוטה.** אם יש חתיכות שחוטה ואחת נבלה ואין ידוע איזהו, בטלה בהן, שאם נגע באחת מתתיכות אינו טמא דאמרינן שחוטה היא (מנחות כב.) דמין בשאינו מינו בטל והאי מין בשאינו מינו הוא (בכורות כב.). **שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה.** והוה ליה מין בשאינו מינו ובטל לדברי הכל (מנחות שם). **ושחוטה אינה בטילה בנבילה.** אם יש שתי חתיכות נבילה ואחת שחוטה ביחיד, אינה בטלה נבילה, ואם נגעה באחת מהן בתרומה אינה נטרפת עליה אלא אוכלין דשמא זו היא השחוטה (שם). **שאפשר לנבילה שתעשה שחוטה.** לקמיה מפרש טעמא דרב חסדא דאזיל בתר מבטל, והאיכא ואי אפשר לריב להיות כמועט הוי כמין בשאינו מינו ולא אזלינן בתר בטל, אלא על גב דאפשר למועט להיות כמרובה הוי כמין בשאינו מינו (שם). **חפצי הפקר קונין שביתה.** כלים שאין להם בעלים ומניחה להם במקום אחד, אע"ג שלא נתכוין להם אדם להקנותן שביתה, קונין שביתה במקומן ואין אדם יכול לבטלן משם ויותר מאלפים לכל רוח ואפילו עירבו לגד אחר (עדרוגין מה:).

הרי שנתערב לו קב חטין בעשרה קבין חטין של חבירו יאכל הלה וחדי אחיכו עליה אמר להו גולתיכו שקלי הדור אחיכו עליה אמר רב אושעיא שפיר עבוד דאחיכו עליה מאי שנא חטין בשעורים דלא קאמר להו דהוה ליה מין בשאינו מינו ומין בשאינו מינו בטיל חטין בחטין נמי נהי דלרבי יהודה לא בטיל לרבנן [א]מבטל בטיל אמר ליה רב ספרא [ב]משה שפיר קאמרת ולא שמיע להו הא דאמר רבי חייא קטוספאה משמיה דרב [ג]הבורר צרורות מגרנו של חברו חייב לשלם לו דמי חטים אלמא כילא חסריה הכא נמי כילא חסריה א"ל אביי ולא שני ליה למר בין ממון שיש לו תובעין לממון שאין לו תובעין א"ל וליטעמיך הא דאמר רב חסדא [ג]:נבלה בטלה בשחוטה לפי שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה שחוטה אינה בטל' בנבלה לפי שאפשר לנבלה שתעשה שחוט' הכי נמי דכי אית לה בעלים לא בטלה וכי תימא הכי נמי והא תניא א"ר יוחנן בן נורי [ד]חפצי הפקר קונין שביתה אע"פ שאין להם בעלים דומין כמי שיש להם בעלים א"ל מי קא מדמית איסורא לממונא איסורא בטיל ממונא לא בטיל וטעמא מאי אביי אמר גזרה שמא תעשה עיסה בשותפות רבא אמר [ה]תבלין לטעמ' עבידי וטעמ' לא בטיל ורב

חדי. ויש מי לנו בדבר אלא עמל בו כך זו אין שמה בטל מכאן הואיל וקנו המים שביתה אצלם והא לא קשי' דמשום שהשאילתו לו [או נתנתה] במתנה יהא מותר דהא אמר ביי"ט הרי הוא כרגלי המשאיל דבתר בין המשמות אזלינן וכי קשיא להו משום מעוטא ורובא קשיא להו לשון הקוי': **נהי דלר' יהודה לא בטיל לרבנן מבטל בטיל.** מכאן נראה דהלכה כרבנן מין במינו בטיל שפיר דהא דתא סתמה דהש"ס קאמר הכי: **הכי** נמי דכי אית ליה בעלים לא בטיל. פרש"י אלא ולאי בטל וא"ת והא רב ספרא אתא לקיי' תירוץ דרבי אבא ור' אבא קאמר דאפילו אין לו תובעין לא בטיל כמו במתניתין כ"ש הכא שיש לו והיכי מייתי ראיה דאפילו יש לו תובעין בטל ואדרבה מקשי ליה לנפשיה וי"ל דבשלמא רב ספרא לא קשה ליה דשאני איסורא מממונא אע"ג דיש לו תובעין והכא מייתי באיסור גבלה שנתערבה בשחוט' כו' לכך בטל אע"ג דיש לו תובעין ורב ספרא מייתי הכי אלמא מידי דשייך ביה ביטול יש לו תובעין אין מועיל כלל לומר הואיל ויש שם בעליו עליו אינו בטל אלא מבטל שפיר אלמא לא תליא מילתא כלל בתובעין אם כן מתניתין נמי אע"ג דאין לו תובעין כיון דלא שייך ביה ביטול דממונא הוא ואסור תחומין בא על ידי הבעלים ושם בעליו עליו קנו שביתה אצלו ולא שייך בו בטול: **וכי** תימא הכי נמי דלא שייך והתני' רבי יוחנן בן נורי אומר חפצי הפקר בו'. אלמא אע"ג דאין לו תובעין קנו שביתה במקומן וא"ת מאי פריך מר' יוחנן בן נורי הא פליגי רבנן עליה דרבי יוחנן ואתן ס"ל כרבנן דאמרי לא קנו שביתה אלא כרגלי המשאיל הואיל ולית להו תובעין הכי נמי במתני' נימא הכי וי"ל דהכי מייתי דעד כאן לא פליגי רבנן עליה דר' יוחנן בן נורי אלא היכא דאין שייכות הבעלים כלל כגון חפצי הפקר דקנו שביתה במקומן אבל היכא דיש להם שייכות הבעלים כגון במתני' אפי' רבנן מודו דאזלינן בתר בעלים אפי' היכא דליכא תובעין והמדרבי יוחנן נשמע לרבנן דכי היכי דלרבי יוחנן חפצי הפקר קנו שביתה במקומן אע"ג דאין להן תובעין לית להן קנו שביתה במקומן:

רבא אמר עבידי כו'. פ"ה דאביי יהיו טעמא לעיסה ורבא שני קדרה ולא פליגי ודוחק לכן נראה דאביי שני עיסה וה"ה קדרה שמא תעשה בשותפות ורבא שני קדרה והוא הדין עיסה דמלח יהיו טעמא בעיסה ומיס חשיבי דעיקר העיסה נעשית ממיס: משוס

ורב שהיב ממונא ולבטל: **אמר ליה.** רב ספרא לאביי ומשום דאין לו תובעין פקע שם ממונא מייה ונתן ליבטל וכי טעמא דבטול ברוב בבעלים ולא בעלים קאי: **ולטעמיך הא דאמר רב חסדא נבלה בטלה בשחוטה.** אליבא דר"י אמרה במנחות דאמר מין במינו לא בטיל מין בשאינו מינו בטיל ותני רבי חייא נבלה ושחוטה בטלות זו בזו לר"י ואשמעינן רבי חייא דכי אמר ר"י היכא דאפשר לי להיות כמותו אבל מי אפשר לו להיות כמותו מין בשאינו מינו הוה ובטל ופריש רב חסדא דהאי אפשר ולא אפשר דרבי חייא בתר המבטל דהוא רובא אזלינן דאם אפשר לו להיות כמועט בהלכותיו הוי מין במינו ואי לא הוי מין בשאין מינו. הלכך כזית נבלה שנתערבה בהרבה זיתים של שחוטה בטלה כמי שאינה שם והנוגע בהן אין טומא דמין בשאין מינו הוא דאי אפשר לשחוטה שהוא המבטל להיות מטומא במגע ובמשא כנבלה אבל שחוטה שנתערבה בנבלה דרובה נבלה אין השחוטה בטלה להיות הנוגע בהן טומא ודאי לשרוף תרומה על מגעו לפי שאפשר לנבלה שהוא המבטל שתעשה טהורה כשחוטה דלכי מקרחה ואינה ראויה לגר שוב אין קרויה נבלה: **הכי נמי.** דאי הוו לה בעלים לא בטלה: **וכ"ם הכי נמי והתניא.** דמשום דלאו בעלים לא פקע תביעותא דממונא: **דאמר רבי יוחנן חפצי הפקר.** הנמצאים קונין שביתה והמוצאן מוליכן ממקום מציאתן אלפים לכל רוח ואינו מוליכן למקום שערב שם דיש להם שביתה לעצמן. אלמא חשיבי בלא בעלים ושפיר תנן במתני' דאע"ג דאין לו תובעין לא לבטול: **ר' יוחנן בן נורי אומר כו'.** ולא בהדיא תנן לה הכי אלא מדבריו שמעינה כפ' מי שהוציאוהו (עירובין דף מה:): **א"ל.** אביי לרב ספרא אכתי מתני' לא תובעין איכא לאקשויי לבטל מדמייתית על זה הבורר צרורות מי קא מדמית איסורא לאפסודי ממונא איסורא אמור רבנן לבטיל ברובא אבל ממונא לא בטיל מוטעו ברוב להיות קנוי ממון המועט לבעליו של מרובה ומתני' נמי לא קאמרי דלפקע רוב ממונא אבל אבדתה להפסיד אלא איסור תחומין שיש לה בה הוא דקשיא לן **לבטל: וטעמא מאי.** הש"ס בעי לה דיון דלאו מילתא נינהו הכי שנוי טעמא דמתני' דלא בטיל מאי הוא: ה"ג **אביי אמר כו' ורבא אמר כו'.** ולא פליגי אלא מר אני עיסה ומר קדרה: **אביי אמר גזרה שמא תעשה עיסה בשותפות.** אלי אמרת מים ומלח לא אמרי עלה אתי למימר נמי בעיסת שותפות דיוליכוה כל אחת ואחת למקומה: **ורבא אמר כו'.** ולא פליג אלאביי אלא מר אני חדא ומר אני חדא: שיש

ברובה. אביי אמר לעולם מים ומלח בטילין לגבי עיסה, ומתניתין גזירה היא שמא יעשו עיסה בשותפות, כיון דידעי כי משאלת מים ומלח העיסה ההיא כרגלי שחיקן, כ"ש העושה בשותפות. רבא אמר תבלין ומלח לטעמא עבידי, וטעמא לא בטיל, כי הנה הוא בעצמו לא נתערב.

עין משפט נר מצוה

לט א מיי' פט"ו מה' מאכלות אסורות הלכה יב סמג לאוין קמ"ח טוש"ע י"ד סי' צח סעיף ו (אין ב ומיי' קט סעיף ח):
מ ב מיי' פי"ח מה' מכירה הל' יג סמג לאוין קע טוש"ע ח"מ סי' רלט סעיף ב:
ג (מיי' פ"ח מהלכות אבות הטומאות הלכה יז):
מא ד מיי' פי"ו מה' מאכ"א הל' ב סמג לאוין קמ"ח:

מסורת הש"ס

א) [נכתב בגליון: ים"ן], ב) כ"מ דף לב: ע"ש, ג) מנחות דף כב. [בכורות כב. ע"ש], ד) עיין כו' ד' לח: מה: מז: דף לז: ה) [חולין ו.], ו) [בכורה לט. פרש"י מפה גדול הדור וכמולין לב. פרש"י תלמיד חכם], ז) [וע"ע תוס' פסחים ל. ד"ה אמר ותוס' חולין לז. ד"ה אמר רבא].

מוסף רש"י

משה שפיר קאמרת. כלומר רבינו בדורו כמשה בדורו (שבת קא:) לו: גדול הדור (עוכה לם.) לו: תלמיד חכם (חולין צא.). **חייב לשלם לו דמי חטים.** שהרי הפחיתו בשבילו דאיכו הוה מוכן ליה עם החטין, דעפרורות מקבל ליקח, אבל לאחר ועכרה אינו יכול דהשתא עיסה עולה בידים ותיקר לא תעבו טול, ונס ליקח לא מחיל אלא מה שנתערב מעצמו עם החטים בעל כרחו של מוכר, וכשהיה הלהיות ומשלים חזן הרוח בידים הוא, שאותן גרורות הוי שוין לו כמו חטים (דשעורים ביב צד ב). **נבלה בטלה בשחוטה.** אם יש שתי חתיכות שחוטה ואחת נבלה ואין ידוע איזהו, בטלה בהן, שאם נגע באחת מתתיכות אינו טמא דאמרינן שחוטה היא (מנחות כב.) דמין בשאינו מינו בטל והאי מין בשאינו מינו הוא (בכורות כב.). **שאי אפשר לשחוטה שתעשה נבלה.** והוה ליה מין בשאינו מינו ובטל לדברי הכל (מנחות שם). **ושחוטה אינה בטילה בנבילה.** אם יש שתי חתיכות נבילה ואחת שחוטה ביחיד, אינה בטלה נבילה, אם יש שתי חתיכות נבילה ואחת נבלה ואין ידוע איזהו, בטלה בהן, שאם נגע באחת מהן בתרומה אינה נטרפת עליה אלא אוכלין דשמא זו היא השחוטה (שם). **שאפשר לנבילה שתעשה שחוטה.** לקמיה מפרש טעמא דרב חסדא דאזיל בתר מבטל, והאיכא ואי אפשר לריב להיות כמועט הוי כמין בשאינו מינו ולא אזלינן בתר בטל, אלא על גב דאפשר למועט להיות כמרובה הוי כמין בשאינו מינו (שם). **חפצי הפקר קונין שביתה.** כלים שאין להם בעלים ומניחה להם במקום אחד, אע"ג שלא נתכוין אדם להקנותן שביתה, קונין שביתה במקומן ואין אדם יכול לבטלן משם ויותר מאלפים לכל רוח ואפילו עירבו לגד אחר (עדרוגין מה:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com